

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دفتر مشاوره، سلامت و سبک زندگی

توصیه های بهداشتی ویژه بازدید بهداشت و ایمنی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

با تشکر از همکاران محترم اعضای کارگروه مشورتی کارشناسان از دانشگاه های
تهران، تبریز، شهید بهشتی، اصفهان، الزهرا، علوم کشاورزی خوزستان، خواجه نصیرالدین طوسی، شاهد،
رازی کرمانشاه، بیرجند

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

فاکتورهای HSE حائز اهمیت در فضاهای موجود در خوابگاه های دانشجویی:

کنترل ضوابط ساختمانی در:

کف ، دیوار ، ستون ، سقف ، درب و پنجره ، پله ، نرده و ...

کنترل ضوابط تسهیلات و امکانات رفاهی :

امداد رسانی پزشکی، دسترسی به اورژانس، جعبه کمک های اولیه

دما ، رطوبت ، روشنایی ، صدا

ملزومات رفاهی شامل ابزار و تجهیزات (میز ، صندلی ، تخت ، یخچال ، کمد ، بند رخت ، اجاق گاز ، آویز ملزومات حمام ، وسایل ورزشی و ...)

تاسیسات برقی (تجهیزات روشنایی ، تابلوهای برق ، کلیدها و پریزها ، تاسیسات برقی مانند پست های برق ، ترانسفورماتورها ، دوربین های مدار بسته ، برقگیر ، صاعقه شکن ، تجهیزات برقی مانند آسانسورها ، بالابر ها ، وسایل برقی مانند یخچال ، پنکه ، آب سردکن و سیستم ارتینگ)

کنترل ضوابط فرایندهای رایج :

کنترل ناقلین و عملیات سم پاشی

مدیریت پسماند: (جمع آوری ، جابجایی ، نگهداری ، بی خطر سازی ، فراوری، حمل و نقل و دفع نهایی)

تدابیر پیشگیری و اطفاء حریق (تجهیزات اعلام و اطفاء حریق)

عملیات نظافت ، شستشو و گند زدایی

عملیات بهسازی ساختمانی

ممنوعیت استعمال دخانیات

مدیریت مصارف مواد و انرژی

مدیریت بحران و واکنش در شرایط اضطراری

د) بررسی سلامت نیروی انسانی (بهداشت + ایمنی) نیروهای خدماتی بخش نظیف، متصدیان ، انتظامات ، کارکنان فضای سبز ، کارکنان انتقال و توزیع غذا شامل :

بهداشت فردی

واکسیناسیون، معاینات دوره ای و بدو استخدام

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

استفاده از تجهیزات حفاظت فردی (PPE)

سلامت شغلی (واکسیناسیون های مورد نیاز، پایش سلامت دوره ای و ...)

آموزش های بهداشت و ایمنی

فضاهای خوابگاهی :

۱. گیت ورودی ، لابی ها ، راهروها و پلکان ها (ورودی ها، سراهای انتظار)
۲. اتاق ها
۳. آشپزخانه ها
۴. حمام ها و سرویس های بهداشتی
۵. سالن ورزشی
۶. سالن تلویزیون
۷. سالن مطالعه و کتابخانه
۸. آرایشگاه
۹. نمازخانه
۱۰. رختشویخانه
۱۱. انبار ملزومات
۱۲. بوفه فروش مواد غذایی
۱۳. مکان توزیع غذا
۱۴. راه های خروج و پلکان اضطراری : الزامات ایمنی راهروها ، درب و پلکان اضطراری
۱۵. موتورخانه ، منابع آب شرب و غیرشرب و تاسیسات آبرسانی (وسایل گرمایشی - سرمایشی ، منابع ذخیره آب ، بهداشت آب ، کنترل موارد بهداشت و ایمنی چاه ها و منابع ذخیره آب به لحاظ ساختمان فیزیکی ، کنترل بیولوژیکی و فیزیکوشیمیایی آب شرب و غیرشرب، کنترل تاییدیه های پروژه های آبرسانی، شبکه جمع آوری فاضلاب ، تصفیه خانه ها در صورت وجود)، سیستم های هواساز ، دیگ های آب گرم و مولد بخار
۱۶. معابر عمومی و فضای سبز :

کنترل ضوابط ساختمانی : رعایت سرانه هر نفر ، ایمنی و بهداشت مصالح کف، راهروها ، پله ها و ...

کنترل ضوابط امکانات رفاهی : تجهیزات موجود در فضا مانند تاسیسات روشنایی ، آنتن ها و دکل ها ، محل های عبور و مرور ، نیمکت ها و آلاچیق ها ، آبخوری ها ، تجهیزات ورزشی ، سطل های زباله ، حوض ها و آب نماها

کنترل ضوابط فرآیندهای رایج : عملیات یخ زدایی در فصل سرما ، کنترل حیوانات ولگرد ، مدیریت پسماند ، مدیریت واکنش در شرایط اضطراری

بسمه تعالی

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
فصل اول: بهداشت فردی.....	
۱-۱- بهداشت فردی کارکنان.....	
۱-۲- رفتار بهداشتی کارکنان.....	
۱-۳- بهداشت دست.....	
۱-۴- لباس و وسایل حفاظت فردی.....	
(۱) بهداشت لباس کارکنان	
(۲) وسایل حفاظت فردی	
۱-۵- جعبه کمک های اولیه.....	
۱-۶- استعمال دخانیات.....	
فصل دوم: بهداشت ابزار و تجهیزات.....	
۲-۱- بهداشت یخچال.....	
۲-۲- بهداشت و ایمنی تختخواب.....	
۲-۳- بهداشت و ایمنی مرتبط با امکانات رفاهی.....	
۲-۴- بهداشت و ایمنی دخل اتاق ها.....	
۲-۵- بهداشت و ایمنی راهروها و راه پله ها.....	
۲-۶- کنترل حشرات و جوندگان.....	
فصل سوم: بهداشت ساختمان.....	
۳-۱- شرایط بهداشتی کف راهروها و سرویس های بهداشتی.....	
۳-۲- شرایط بهداشتی دیوار.....	
۳-۳- شرایط بهداشتی سقف.....	
۴-۴- شرایط بهداشتی درها و پنجره ها.....	

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- ۳-۵- محل توزیع غذا.....
- ۳-۶- نور و روشنایی.....
- ۳-۷- تهویه.....
- ۳-۸- دما و رطوبت.....
- ۳-۹- بهداشت آب.....
- ۳-۱۰- فاضلاب.....
- ۳-۱۱- الزامات بهداشتی سرویس بهداشتی و حمام.....
- ۳-۱۲- الزامات بهداشتی رختشویخانه.....
- ۳-۱۳- الزامات بهداشتی آشپزخانه.....
- ۳-۱۴- مدیریت پسماند.....
- ۳-۱۵- شرایط بهداشتی-ایمنی سالن های ورزشی و رفاهی خوابگاه.....
- ۳-۱۶- بهداشت و ایمنی سالن مطالعه و اتاق کامپیوتر.....
- ۳-۱۷- بهداشت و ایمنی نمازخانه و اتاق تلویزیون.....
- ۳-۱۸- انبار نگهداری تجهیزات، وسایل مصرفی و اسقاطی.....
- فصل چهارم: ایمنی.....
- ۴-۱- ایمنی محوطه خوابگاه.....
 - (۱) ایمنی معابر
 - (۲) ایمنی فضای سبز
- ۴-۲- ایمنی مرتبط با حریق.....
- ۴-۳- ایمنی برق.....
- ۴-۴- ایمنی اجاق های گاز.....
 - (۱) نصب وسایل گازسوز
 - (۲) الزامات ایمنی استفاده از وسایل گاز سوز
- ۴-۵- ایمنی مرتبط با خروج اضطراری.....
- ۴-۶- ایمنی آسانسور.....

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۴-۷- ایمنی موتورخانه.....

۴-۸- بازرسی دوره ای چاه های ارت.....

فصل اول: بهداشت فردی

۱-۱- بهداشت فردی کارکنان

۱) همه کارکنان مشمول اعم از دائم، موقت، پاره وقت و فصلی یا افرادی که تازه استخدام شده اند قبل از شروع به کار در فعالیت های تهیه، طبخ و توزیع مواد غذایی و یا آبدارخانه ها؛ باید کارت بهداشت مطابق "دستورالعمل اجرایی صدور کارت بهداشت" و نیز گواهینامه معتبر پایان دوره آموزشی بهداشت از آموزشگاه های بهداشت اصناف دریافت نمایند.

تبصره: اشخاصی مانند باغبان، نگهبان، راننده و نظایر آن ها که در اماکن موضوع این دستورالعمل شاغل بوده ولی با مواد غذایی ارتباط مستقیم ندارند نیازی به دریافت کارت بهداشت و گواهینامه آموزش بهداشت ندارند. ۲) چنانچه همه کارکنان مشمول دارای کارت بهداشت یا گواهینامه معتبر پایان دوره آموزشی نباشند، به عنوان نقص بهداشتی تلقی می گردد.

۳) درج کارت بهداشت معتبر و گواهینامه معتبر دوره آموزشی بهداشت محیط از آموزشگاه بهداشت اصناف در پرونده پرسنلی (موجود در محل کار) برای همه کارکنان مشمول الزامی است.

۴) کارت بهداشتی و گواهینامه دوره آموزشی صادره باید دارای کد رهگیری معتبر در سامانه باشد.

۱-۲- رفتار بهداشتی کارکنان

- ۱) تمام کارکنان موظفند موازین بهداشت فردی را رعایت نمایند.
- ۲) کارکنان باید از تماس مستقیم دست های آلوده با چشم ها، دهان و مخاط بینی خودداری نموده و از ریختن آب دهان و بینی بر روی زمین خودداری نمایند.
- ۳) هنگام عطسه و سرفه، جلوی دهان و بینی باید دستمال تمیز گرفته و سپس دستمال استفاده شده در سطل زباله انداخته شود.
- ۴) چنانچه کارکنان مبتلا به یک بیماری مسری باشند فقط پس از درمان و رفع علائم و با ارائه گواهی سلامت از پزشک، می توانند مشغول به کار شوند.
- ۵) کارکنان خدماتی نباید همزمان به عنوان دست اندرکار مواد غذایی و بالعکس فعالیت نمایند.

۱-۳- بهداشت دست

۱) شستشوی دست با آب و مایع صابون

کارکنان باید در موارد زیر دست های خود را بشویند؛

۱. وجود آلودگی قابل رویت بر روی دست ها.
۲. پس از تماس با وسایل آلوده یا مشکوک به آلودگی.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۳. قبل از پوشیدن دستکش ها و بعد از درآوردن و تعویض دستکش ها. تبصره: زمانی که آلودگی قابل رویت بر روی دست وجود ندارد می توان بدون شستشوی دست با آب و مایع صابون، فقط از محلول های ضدعفونی کننده دست استفاده نمود.

۱-۴- لباس و وسایل حفاظت فردی کارکنان

۱) بهداشت لباس کارکنان

۱. کارکنان هنگام کار باید از لباس تمیز، سالم و متناسب با نوع کار استفاده نمایند.
۲. کارکنان در صورت استحمام در محل کار، موظف به داشتن وسایل استحمام و نظافت اختصاصی می باشند.
۳. کارکنان باید محل مشخصی برای نگهداری وسایل شخصی داشته باشند.
۴. کلیه نیروهای خدمات و خوابگاه باید آموزش های لازم در خصوص چگونگی استفاده از شوینده ها و عدم ترکیب بعضی از گندزداها (وایتکس و جوهرنمک)، با یکدیگر و نحوه گندزدایی تی را دیده باشند و اطلاعات شوینده ها (SDS) در تی شوپخانه در معرض دید نیروها نصب شود.
۵. کارکنان می بایست وسایل نظافت، شستشو و استحمام اختصاصی داشته باشند و توصیه می شود بعد از پایان کار دوش بگیرند.

۲) وسایل حفاظت فردی

کارکنان باید از وسایل حفاظت فردی از قبیل؛ دستکش، عینک و نظایر آن متناسب با نوع کار و فعالیت خود استفاده نمایند.

۱- عینک ایمنی

کارکنان باید هنگام انجام کارهایی که مخاطراتی برای چشم داشته یا احتمال ورود آلودگی وجود دارد، از عینک محافظ یا شیلد استفاده نمایند.

۲- ماسک

استفاده از ماسک برای پیشگیری از انتشار میکروب ها از طریق عطسه و سرفه و یا حتی صحبت کردن در هوا برای کارکنان شاغل در قسمت تهیه و توزیع مواد غذایی توصیه می شود و سایر کارکنان باید در مواردی که در معرض تماس با ترشحات، خون، مایعات یا مواد شیمیایی و ذرات قرار دارند از ماسک استفاده نمایند.

۳- استفاده از دستکش

کارکنان باید در موارد زیر از دستکش استفاده نمایند؛

۱. هنگام حمل و یا تخلیه پسماندها
۲. هنگام جابجایی و تمیز کردن وسایل
۳. هنگام وجود احتمال آلودگی دست با خون، ترشحات و مایعات بدن پاشیده شده روی اشیا

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۴. هنگام لکه گیری البسه

۵. هنگام جابجایی و تغییر کار از منطقه ی تمیز به کثیف (در رختشویخانه و ...)

تبصره ۱: هنگام فعالیت در یک ناحیه آلوده (کثیف)، که کارکنان دستکش به دست دارند، نباید محیط و یا ابزار تمیز را لمس نمایند، باید دستکش ها از دست خارج شده و یا آن را تعویض نمایند.

تبصره ۲: کارکنان جهت حفاظت دست ها در برابر حلال ها، مواد قلیایی و اسیدی، باید از دستکش های مناسب و مقاوم استفاده نمایند.

۶. استفاده از دستکش بعنوان جایگزینی برای شستشوی دست توصیه نمی گردد.

۷. بلافاصله پس از درآوردن دستکش باید دست ها شسته شود.

۸. دستکش های یکبار مصرف پس از استفاده، نباید دوباره استفاده یا شسته شود و باید در سطل پسماند دفع گردند.

۱-۵- جعبه کمک های اولیه

• تجهیزات کمک های اولیه باید در یک جعبه مخصوص و در مکانی قابل دسترس و مشخص نگهداری شود و دارای برچسب مشخصات باشد.

حداقل اقلام مورد نیاز در جعبه کمک های اولیه به شرح زیر می باشد:

- یک جفت دستکش (لاتکس، یکبار مصرف)
- چهار عدد گاز استریل
- یک عدد پماد سوختگی
- دو رول باند
- یک عدد قیچی
- ده عدد چسب زخم
- یک ورق (۱۰ عدد) قرص مسکن (آسپرین یا استامینوفن ساده با تاریخ مصرف معتبر)
- یک شیشه ماده ضد عفونی کننده (بتادین)
- یک عدد صابون یا هر ماده تمیز کننده دست (ترجیحا صابون مایع)
- مقداری پنبه
- چند عدد سنجاق قفلی

۱-۶- استعمال دخانیات

• استعمال دخانیات توسط افراد ساکن و کارکنان شاغل در خوابگاه/ اقامتگاه ممنوع می باشد. هرگونه عرضه و استعمال دخانیات (سیگار، قلیان و سایر مواد دخانی) و تبلیغات در ساختمان خوابگاهی ممنوع است.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- فروش و عرضه دخانیات در فروشگاه های داخل ساختمان خوابگاهی ممنوع است.
- ممنوعیت استعمال دخانیات باید با ابزار و تابلوهای مناسب، در محل مناسب و در معرض دید عموم نصب گردد.
- مطابق ماده ۷ آئین نامه اجرایی قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات و به منظور حفظ سلامت عمومی به ویژه محافظت دانشجویان در مقابل استنشاق تحمیلی دود محصولات دخانی، استعمال هرگونه مواد دخانی در کل دانشگاه ممنوع می باشد.

فصل دوم: بهداشت ابزار و تجهیزات

۲-۱- بهداشت یخچال

۱. یخچال اتاق، باید دارای دمای مناسب (۱ تا ۵ درجه سانتی گراد) باشد.
۲. بسته بندی مواد خوردنی و آشامیدنی باید کاملاً سالم و تمیز باشد.
۳. ویژگی های مواد غذایی و شرایط نگهداری آن باید مطابق ضوابط مندرج در دستور العمل اجرایی بازرسی بهداشتی از مراکز تهیه، تولید، توزیع، نگهداری، حمل و نقل و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی باشد.
۴. اندازه یخچال با تعداد دانشجویان متناسب باشد.

۲-۲- بهداشت و ایمنی تختخواب

- ۱) تشک های تخت ها باید کاملاً سالم، تمیز و بدون پارگی و لک باشد.
- ۲) توصیه می شود ملحفه، پتو و روبالشی توسط دانشجو تهیه و به طور مرتب شستشو شود.
- ۳) در صورت وجود چند تخت در یک اتاق، فاصله طولی تخت ها از هم، نباید کمتر از ۱ متر باشد.
- ۴) در صورت استفاده از تخت دو طبقه استاندارد طبقه بالا و پایین رعایت گردد (۱۰۰ تا ۱۲۰ سانتیمتر)
- ۵) تختخواب ها از جنس مناسب به نحوی که هیچ گونه منافذی جهت تخم گذاری حشرات نداشته باشد و حتی المقدور انفرادی باشد و در صورتی که از تخت های دو طبقه استفاده می گردد از ایمن بودن آن اطمینان حاصل شود و برای آن نرده حفاظتی در نظر گرفته شود.
- ۶) استفاده از تخت باکس الزامی است ولی در سایر موارد چنانچه جنس تخت ها و یا اجزای آن از نئوپان یا چوب پرداخت نشده باشد استفاده از رنگ و یا بتونه الزامی است.

۲-۳- بهداشت و ایمنی امکانات رفاهی:

- سرانه ماشین لباسشویی به ازای ۶ تا ۸ اتاق یک دستگاه می باشد.
- ۱) محل مناسب برای استقرار ماشین لباسشویی در طبقات پیش بینی شود (از قرار دادن ماشین لباسشویی در حمام و سرویس بهداشتی جدا خودداری شود).

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۲) ماشین های لباسشویی به صورت روزانه توسط نیروهای خدماتی گندزدایی شود (در صورت استفاده از آب ژاول اگر ۵ درصد باشد ۱۰۰ سی سی معادل یک استکان با ۱۰ لیتر آب رقیق شده و اگر آب ژاول ۲/۵ درصد باشد ۱۰۰ سی سی معادل یک استکان در ۵ لیتر آب رقیق شود).

- سرانه جارو برقی به ازای ۶ تا ۸ اتاق یک دستگاه می باشد.
- سرانه اتو به ازای ۴ اتاق؛ ۱ دستگاه می باشد.
- سرانه یخچال به ازای هر دانشجو ۲ فوت می باشد.

۲-۴- بهداشت و ایمنی داخل اتاق ها

۱. با توجه به اینکه نظافت اتاق بر عهده دانشجویان است لازم است اتاق ها به طور مرتب نظافت گردد. بهتر است کارشناسان بهداشت به منظور ارزیابی بهداشت اتاق ها، با انجام هماهنگی های لازم با ساکنین به صورت موردی از تعدادی از اتاق ها بازدید و در صورت لزوم آموزش های لازم ارائه نمایند.

۲. کف اتاق باید تمیز باشد و در صورت استفاده از فرش و موکت برای اتاق ها، باید فرش ها و موکت کاملا تمیز، بدون لک و پارگی باشد.

۳. پنجره اتاق ها دارای پرده مناسب، تمیز، قابل شستشو و مجهز به توری سیمی باشد.

۴. تمام وسایل و تجهیزاتی که دانشجو از آن استفاده می کند مانند میز، صندلی، تلفن، کنترل، کلید برق، دستگیره های در اتاق ها، همیشه باید تمیز باشد.

۵. قفسه ها، تلویزیون، آینه ها، لامپ و طاقچه پنجره ها و سایر اشیاء مشابه باید تمیز و بدون گرد و غبار باشد.

۶. در هر اتاق، کمد و قفسه کتاب به تعداد کافی، سالم و مناسب وجود داشته باشد.

۷. کلیه میز، صندلی و مبل ها باید سالم، تمیز و فاقد پارگی یا شکستگی باشد. وسایل یا تجهیزاتی که به دلیل فرسودگی معیوب یا غیر بهداشتی هستند، باید تعویض گردند.

۸. موکت ها و فرش های داخل اتاق ها باید کاملا سالم و تمیز باشد و طبق برنامه زمان بندی شده نسبت به شستشوی آنها اقدام گردد.

۹. باید دمپایی مورد استفاده برای اتاق مجزا از دمپایی مورد استفاده برای سرویس بهداشتی باشد.

۱۰. محل مناسب برای خشک شدن البسه دانشجویان پیش بینی شود.

۱۱. استفاده از هر نوع وسیله برقی پرمصرف نظیر کتری برقی، سماور برقی، پلوپز و لامپ های گازی اضافی در اتاق ممنوع می باشد .

۱۲. استفاده از سیم های سه راهی و لوازم الکتریکی غیر استاندارد و آسیب دیده ممنوع می باشد .

۲-۵- بهداشت و ایمنی راهروها و راه پله ها:

- ۱) برای نظافت و گندزدایی راهروها باید برنامه ریزی منسجم و هماهنگ شده ای موجود باشد.
- ۲) در داخل راهروها از چیدن وسایل اضافی و مستهلک جدا خودداری گردد.
- ۳) از نظر ایمنی لازم است شیرهای آتشنشانی، کپسول های آتش خاموش کن در فواصل استاندارد نصب و امکان استفاده در شرایط بحرانی میسر باشد.
- ۴) جاکفشی در راهروها بهتر است به نحوی نصب گردد که موجب ایجاد حادثه نگردد.
- ۵) پله های مشرف به پرتگاه در اماکن لغزنده نباشد و به نرده مناسب مجهز باشد.
- ۶) کلیه پلکان ها، سکوها و پاگردها استحکام کافی داشته و تحمل فشار و سنگینی بارهای عادی را داشته باشد.
- ۷) پلکان ها و اطراف محل ورود و خروج به کابین آسانسور و نقاط مشابه که لغزندگی آنها موجب مخاطرات بیشتری نسبت به سایر محل ها خواهد بود، از مصالح غیرلغزنده ساخته شود.
- ۸) کف پلکان از مصالحی ساخته شود که متناسب با نوع محل و شرایط اقلیمی باشد و در هنگام برودت هوا از یخ زدگی کف جلوگیری کند.
- ۹) برای جلوگیری از سقوط افراد برای پله ها ترمز پله نصب گردد.

ملاحظات مرتبط با زمان ساخت:

- ۱۰) شیب راه پله نباید کمتر از ۳۰ درجه و بیش از ۵۰ درجه باشد.
- ۱۱) ابعاد دریچه های پلکان ها و سکوهایی که از مصالح مشبک ساخته شده اند، نباید از ۲۵ میلی متر بیشتر باشد تا اشیای متفرقه امکان سقوط از آن را نداشته باشد.
- ۱۲) طول پلکان ها به استثنای پلکان های سرویس یا امدادی نباید در هیچ مورد از ۹۰ سانتی متر کمتر باشد.
- ۱۳) اختلاف سطح بین دو پاگرد هیچ گاه نباید از ۳/۷۰ متر تجاوز کند.
- ۱۴) پاگردهایی که در فواصل پلکان ها قرار دارند باید وسعتی در حدود ۱/۱۰ متر درجهت پلکان یا بیشتر به تناسب عرض پلکان داشته باشند.
- ۱۵) در تمام طول پلکان ها باید یک فاصله عمودی آزاد در حدود قد انسان منظور شود. این فاصله آزاد نباید کمتر از ۲/۲۰ متر از سطح هر پله به موازات دیوار پله باشد.
- ۱۶) غیر از پلکان های سرویس یا امدادی، کف هر پله بدون محاسبه حاشیه برآمدگی آن نباید از ۳۳ سانتیمتر کمتر باشد و ارتفاع پله نیز بین ۱۴ تا ۲۰ سانتی متر خواهد بود.
- ۱۷) کلیه پلکان ها باید از طرف پرتگاه به وسیله نرده های مخصوص پلکان حفاظت شوند.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۱۸) پلکان هایی که بیش از ۲/۲۵ متر طول دارند باید علاوه بر نرده های کناری به یک نرده دستی میانه نیز مجهز باشند.

۱۹) ارتفاع نرده های پلکان از لبه هر پله نباید از ۷۵ سانتی متر کمتر باشد و در صورتی که از این نرده ها به عنوان نرده های دستی استفاده شود بلندی آن نباید از ۸۵ سانتی متر تجاوز کند.

۲۰) مدخل پنجره هایی که در پاگردهای پلکان باز می شود در صورتی که پهنای آنها بیش از ۳۰ سانتی متر و فاصله با سطح پاگرد کمتر از ۹۰ سانتی متر باشد (پنجره بزرگ با ارتفاع پایین) باید به وسیله نرده حفاظت شوند.

۲۱) حداکثر شیب مجاز برای رمپ (راهروهای شیب دار) مورد استفاده افراد ۱۰ درجه است. این رمپ ها باید با کلیه شرایطی که در مورد پلکان ها منظور می شود از حیث ساختمان و عرض و نرده و غیره مطابقت داشته باشد.

۲۲) درب خروجی راه پله ها هم عرض با پله ها باشد تا در مواقع اضطراری موجب ازدحام جمعیت موجب حادثه نگردد.

۲-۶- کنترل حشرات و جوندگان

۱. در هنگام سم پاشی حضور کارشناس بهداشت محیط و یا یکی از مسئولین مربوطه به همراه عوامل اجرایی برنامه سم پاشی در محل توصیه می شود.

۲. با توجه به تهیه و ارسال دستورالعمل کنترل حشرات و جوندگان توسط دفتر مشاوره، سلامت و سبک زندگی لازم است دستورالعمل فوق الذکر توسط کارشناسان بهداشت محیط مطالعه و موارد ایمنی و نحوه سم پاشی رعایت گردد.

۳. برای کنترل نحوه انجام مبارزه شیمیایی با حشرات و جوندگان توصیه می گردد از چک لیست دستورالعمل مذکور استفاده گردد.

فصل سوم: بهداشت ساختمان

۳-۱- شرایط بهداشتی کف راهروها و سرویس های بهداشتی

۱) در مکان هایی نظیر راهروها، رختشویخانه، سرویس بهداشتی، حمام و جایگاه موقت نگهداری پسماند، پوشش کف باید مقاوم، صاف، فاقد شکستگی، قابل شستشو و از جنس سنگ، سرامیک یا سایر مصالح مشابه باشد همچنین کف باید دارای تعداد کافی کف شور، دارای توری ریز روی آن و همچنین شیب کافی به سمت کفشور باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۲) در صورتی که اتاق دارای آشپزخانه باشد (سوئیت) پوشش کف آشپزخانه باید سالم و بدون شکستگی و از جنس سنگ، سرامیک و یا سایر مصالح مشابه بوده، مجهز به کفشور و همچنین کف دارای شیب کافی به سمت کفشور باشد.

۳) برای جلوگیری از ورود حشرات توصیه می گردد کفشورهای موجود مجهز به توری سیمی مناسب باشند.

۳-۲- شرایط بهداشتی دیوار

۱. دیوارهای ساختمان، راهروها و اتاق ها باید کاملا سالم و پوشش دیوارها از جنس قابل نظافت نظیر رنگ، سنگ و سایر موارد مشابه باشد همچنین بدون رطوبت و شکاف بوده و حداقل دارای قرنیز باشد.
۲. پوشش دیوارهای رختشویخانه، سرویس بهداشتی، حمام و جایگاه موقت نگهداری پسماند باید صاف، بدون درز و شکاف، نسبت به رطوبت نفوذ ناپذیر و قابل شستشو باشد، همچنین باید از کف تا زیر سقف، از جنس کاشی، سرامیک یا سایر مصالح مشابه و صاف باشد.
۳. در صورتی که اتاق دارای آشپزخانه باشد (سوئیت) پوشش دیوار آشپزخانه باید سالم و بدون شکستگی و از جنس سنگ، کاشی و یا سایر مصالح مشابه بوده و قابل شستشو باشد.

۳-۳- شرایط بهداشتی سقف

۱. سقف باید کاملا سالم، صاف، محکم، مسطح، بدون ترک خوردگی و شکاف، قابل نظافت و همیشه تمیز باشد. (استفاده از سقف کاذب به نحوی که بتواند در شرایط بهداشتی جای گذاری گردد بلامانع است)
۲. در راهرو ها و سرسرای انتظارخوابگاه ها استفاده از انواع روش های زیباسازی و نور پردازی در سقف بلامانع است.
۳. در مکان هایی نظیر رختشویخانه، سرویس بهداشتی، حمام و جایگاه موقت نگهداری پسماند، سقف باید صاف، سالم و پوشش سقف به گونه ای باشد که در برابر رطوبت مقاوم باشد.
۴. در صورتی که اتاق دارای آشپزخانه باشد (سوئیت)، پوشش سقف آشپزخانه باید سالم، بدون شکستگی و به گونه ای باشد که در برابر رطوبت مقاوم باشد.
۵. استفاده از سقف کاذب که ضد حریق و رطوبت باشد در موارد مذکور بلامانع است.

۳-۴- شرایط بهداشتی درها و پنجره ها

۱. درها و پنجره ها باید از جنس مقاوم، سالم، بدون ترک خوردگی، شکستگی، زنگ زدگی و قابل نظافت بوده و تمیز باشند. پنجره طبقات فوقانی به حفاظ مطمئن مجهز باشد و بتواند از سقوط احتمالی جلوگیری نماید.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۲. تمامی پنجره های بازشو باید مجهز به توری سالم باشند به نحوی که از ورود حشرات به داخل جلوگیری نماید و در صورتی که سیستم تهویه بکار گرفته شده از نوع مطبوع باشد نیاز به نصب توری نیست. (می توان در ورودی درب های اصلی از فیلتر هوا استفاده نمود)
۳. جهت حفظ ایمنی افراد باید تمهیدات لازم متناسب با نوع پنجره ها در نظر گرفته شود. (باید تائیدیه های لازم نظیر تائیدیه آتش نشانی، شهرداری و امثال آن موجود باشد)
۴. از درب های استاندارد با رعایت اصول ایمنی و مجهز به آرام بند در ورودی های اصلی خوابگاه، راه پله ها و اتاق ها استفاده گردد.

۳-۵- محل توزیع غذا

۱. دارای شرایط ساختمانی مناسب باشد. مصالح دیوار از کف تا سقف از نوع مقاوم، صاف و صیقلی و قابل شستشو باشد. کف لغزنده نباشد و قابل شستشو و دارای کف شوی و شیب مناسب به سمت کف شوی باشد.
۲. باید مجهز به آب سرد و گرم بوده و اتصالات شیرها و انشعابات فاضلاب آن بدون نشت و چکه باشد.
۳. کلیه دست اندرکاران توزیع غذا باید دارای کارت بهداشت، گواهینامه دوره آموزش بهداشت اصناف، لباس کار مناسب، کفش ایمنی و سایر تجهیزات جهت رعایت بهداشت و ایمنی مواد غذایی باشند.
۴. تبصره: به هیچ عنوان افراد متفرقه و فاقد شرایط بهداشتی لازم در امر توزیع غذا دخالت نکنند.
۵. توصیه می شود در صورت توزیع غذا در ظروف یکبار مصرف، از انواع استاندارد با پایه مواد اولیه گیاهی استفاده شود.
۶. کلیه ظروف و اقلام غذایی باید روی پالت مناسب و تمیز قرار داشته باشند (در تماس مستقیم با سطح زمین نباشد)
۷. پس از توزیع غذا، بلافاصله ظروف مصرفی برای شستشو انتقال یابد و ضایعات غذایی به نحو مطلوب جمع آوری و محوطه شستشو و گندزدایی شود تا از تجمع و تکثیر حشرات و جوندگان جلوگیری شود.
۸. تبصره: از نگهداری ظروف شسته نشده و وسایل متفرقه در محل توزیع غذا خودداری شود.
۹. گرمکن برقی یا گازی در محل توزیع غذا در نظر گرفته شود.
۱۰. کانتر و هیتر به تعداد کافی جهت نگهداری غذاهای در سطح عرضه به دانشجویان پیش بینی شود.

۳-۶- نور و روشنایی

۱. جهت بازدهی بیشتر روشنایی، بهتر است پنجره ها تا نزدیکی سقف ادامه داشته باشند.
۲. شدت روشنایی نور طبیعی یا مصنوعی در اتاق ها باید حداقل ۱۵۰ لوکس و در راهروها بین ۵۰ تا ۱۵۰ لوکس باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۳. وسایل نور و روشنایی، کافی و بدون نقص ، دارای حفاظ مناسب و سیستم سیم کشی آن از ایمنی کامل برخوردار باشند.
۴. لامپ، قاب و حباب های آن در محل نصب از استحکام کافی برخوردار بوده و قاب ها و لامپ های شکسته و سوخته به موقع تعویض شوند.
۵. به منظور تامین روشنایی در مواقع قطع برق در محیط بسته باید سیستم روشنایی اضطراری مناسب با منبع تولید نیرو و سیم کشی مستقل از شبکه عمومی و حداقل شدت روشنایی ۱۰ لوکس فراهم شود.

در طراحی سیستم روشنایی داخلی ضروری است که به نکات عمومی زیر توجه شود:

- استفاده از لامپ های با راندمان بالا (لومن بر وات) که مناسب فضا یا محل کار مربوطه باشد.
- استفاده از لامپ های با طول عمر زیاد.
- از لامپ های با رنگ نور و شاخص نور مناسب کاربری فضا و شرایط استفاده از فضایی که سیستم روشنایی برای آن طراحی می گردد، استفاده شود.
- برای تامین شدت روشنایی مورد نیاز از چراغ های با ضریب بهره دهی بالا و مناسب با شرایط و کاربری فضا استفاده شود.
- در طراحی سیستم روشنایی فضاها، باید به موضوع خیرگی حاصل از سیستم روشنایی توجه شده و از چراغ های مناسب با هدف کاهش آن استفاده گردد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

جدول های زیر شدت روشنایی قسمت های مختلف را نشان می دهد.

شدت روشنایی (بر حسب لوکس LUX)	محیط
خوابگاه	
۳۰۰	اتاق سرپرست
۳۰۰	بوفه
۱۰۰	راهرو
۳۰۰	اتاق کنفرانس
۲۵۰	اتاق ناظم/سرشیفت
۱۰۰-۱۵۰	اتاق
۱۰۰	روشنایی عمومی حمام
۱۵۰	پلکان
۱۵۰	راهرو، سرسرا و آسانسور

۳-۷-تهویه

۱. تهویه در بخش های مختلف ساختمان نظیر اتاق ها، راهرو ها، باید به شیوه طبیعی یا تهویه مصنوعی در دسترس باشد. در تهویه طبیعی باید پنجره ها به اندازه ۵ تا ۱۰ درصد مساحت سطح، قابل باز شدن باشد.
۲. سیستم تهویه مطبوع باید از داخل اتاق، قابل تنظیم باشد.
۳. حداقل هوای مورد نیاز سیستم تهویه برای اتاق خواب ۱۰ فوت مکعب در دقیقه (۵ لیتر در ثانیه) به ازای هر نفر می باشد.
۴. حداقل هوای مورد نیاز سیستم تهویه برای سالن کنفرانس و سالن اجتماعات ۷/۵ فوت مکعب در دقیقه (۳/۵ لیتر در ثانیه) به ازای هر نفر می باشد.
۵. تهویه اتاق ها و راهروها مناسب و کافی باشد و ورودی تهویه ها مجهز به توری سیمی ضد زنگ باشد.
۶. سیستم تهویه سالم، بدون نقص، حداقل سروصدا و دارای حفاظ مناسب و سالم باشد (نظافت و جرم گیری -در صورت نیاز- در فواصل زمانی مناسب انجام شود).
۷. تهویه ساختمان مناسب و کافی باشد (به نحوی که برای هر نفر حداقل هر ساعت یک تا دو متر مکعب هوای تازه وارد شود) و همیشه هوای داخل اماکن سالم و عاری از بو باشد (ترجیحاً از سیستم تهویه مطبوع استفاده شود).

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۳-۸-دما و رطوبت

۱. توصیه می گردد دمای مطلوب در اتاق ها و سایر قسمت ها بین ۱۸ تا ۲۱ درجه سانتی گراد و رطوبت ۴۰ درصد باشد.
۲. وسایل گرمایشی و سرمایشی به تعداد کافی و مناسب تعبیه شود. به طوری که درجه حرارت در فصول سرد سال بین ۲۴-۲۰/۵ درجه سانتیگراد و در فصول گرم سال بین ۲۶-۲۲/۵ درجه سانتیگراد باشد.
۳. در فصل گرما حداکثر درجه حرارت داخل نباید بیشتر از ۳۰ سانتیگراد باشد.
۴. در فصل سرما متناسب با شرایط آب و هوایی منطقه از وسایل گرمایشی مناسب و ایمن استفاده گردد.
۵. در فصل گرما متناسب با شرایط آب و هوایی منطقه از وسایل سرمایشی مناسب و ایمن استفاده گردد.
۶. وسایل گرمایشی و سرمایشی دارای حداقل سروصدا باشد.
۷. رطوبت نسبی در اماکن مناسب باشد (به طوری که رطوبت نسبی در فصول سرد سال بین ۳۰-۷۰ درصد و در فصول گرم سال بین ۶۰-۳۰ درصد باشد).

۳-۹-بهداشت آب

۱. کلیه تاسیسات آبرسانی اعم از مخزن ها، شبکه توزیع یا چاه آب باید مورد تایید باشد.
۲. آب مورد استفاده باید سالم و کیفیت فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی آب، مطابق "استاندارد ملی آب آشامیدنی" باشد.
۳. در تمام تاسیسات و تجهیزات استفاده کننده از آب، باید آب با فشار کافی و درجه حرارت مورد نیاز در دسترس باشد.
۴. آب سرد و گرم، تحت فشار کافی باید در سرویس های بهداشتی، حمام، آشپزخانه، رختشویخانه، اتاق شستشوی ابزار و تجهیزات و محل نگهداری موقت پسماند موجود باشد.
۵. در صورت وجود مخزن ذخیره آب، بایستی مخزن هر ۶ ماه به طور مرتب لایروبی، شستشو و گندزدایی شده و تاریخ آخرین لایروبی مخزن طی صورت جلسه ای در مستندات بایگانی شود.

۳-۱۰-فاضلاب

۱. سیستم جمع آوری و دفع فاضلاب باید مورد تایید باشد.
۲. باید تمام فاضلاب تولیدی به روش بهداشتی (چاه جاذب یا تصفیه خانه اختصاصی و یا تخلیه به شبکه جمع آوری فاضلاب) دفع گردد و در هر صورت باید از برگشت فاضلاب به داخل مکان یا به محوطه واحد اجتناب گردد (استفاده از شیر یک طرفه برای کلیه بلوک ها الزامی است).
۳. چنانچه از تانکر موقت، جهت جمع آوری فاضلاب استفاده می شود، اندازه آن باید ۱۵٪ بیش از مخزن یا تانکر تامین آب باشد.

۳-۱۱- الزامات بهداشتی سرویس بهداشتی و حمام:

- ۱) استفاده از فرش و موکت در سرویس بهداشتی ممنوع است.
- ۲) دارای نور و روشنایی کافی و بدون نقص باشد. (۵۰ تا ۱۰۰ لوکس)
- ۳) شیرهای آب و شلنگ باید سالم و بدون نقص باشند (توصیه می شود از شیرهای اهرمی، پدالی و یا چشمی استفاده گردد).
- ۴) از کاسه توالت مجهز به چاه بست و سنگ دستشویی صاف و سالم از جنس مرغوب استفاده شود و همواره تمیز باشد.
- ۵) تعداد سرویس های بهداشتی (توالت و دستشویی) متناسب با جمعیت ساکن باشد (به ازای هر ۶ تا ۸ نفر یک روشویی و یک توالت)
- ۶) در سرویس های بهداشتی سیفون سالم و مناسب وجود داشته باشد.
- ۷) سرویس های بهداشتی باید مجهز به آب گرم باشند (هم دستشویی و هم توالت ها)
- ۸) انجام روزانه شستشو و گندزدایی سرویس ها ضروری است.
- ۹) در صورت وجود سرویس بهداشتی اختصاصی در اتاق ها، استفاده از صابون مایع بسته بندی شده برای هر فرد الزامی است.
- ۱۰) چنانچه از صابون مایع استفاده می شود باید مخزن نگهداری دارای در باشد، امکان آلودگی مخزن صابون مایع وجود نداشته باشد و پس از تخلیه صابون و قبل از پر کردن دوباره، مخزن باید کاملاً شستشو، گندزدایی و خشک گردد و سپس با صابون مایع پر گردد.
- ۱۱) نصب آینه در سرویس های بهداشتی و حمام ها از ایمنی کامل (از نظر خطر سقوط و لبه های تیز و برنده) برخوردار و فاقد شکستگی باشد.
- ۱۲) از کاربرد هر نوع پرده (اعم از پارچه ای، توری، برزنتی و...) در سرویس های بهداشتی خودداری شود (برای دستشویی های خواهران می توان حفاظ فلزی با پایه متحرک به کار برد).
- ۱۳) در سرویس های بهداشتی بایستی از کلید پریز ضدآب استفاده گردد.

حمام ها:

۱. تعداد حمام ها باید به تعداد کافی و متناسب با جمعیت ساکن باشد (هر ۶ تا ۸ نفر یک دوش).
۲. کف بدون فرورفتگی، دارای شیب مناسب و همواره تمیز و مجهز به کف شور باشد.
۳. سقف باید بدون شکاف و تمیز باشد.
۴. دیوار باید از جنس مقاوم، قابل شستشو و تمیز باشد.
۵. حمام باید از وسایل روشنایی کافی و بدون نقص برخوردار باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۶. دوش ها و شیر های آب باید سالم باشند.
۷. تهویه باید به نحو مطلوب صورت گیرد و فضای حمام عاری از بو و بخارات باشد.
۸. شستشوی و گند زدایی دوش ها و محوطه حمام بصورت مرتب انجام شود.
۹. بهتر است در حمام از پرده های قابل شستشو استفاده گردد و همیشه سالم و تمیز باشد.

۳-۱۲- الزامات بهداشتی رختشویخانه

- ۱) رختشویخانه باید دارای شرایط مناسب از نظر وضعیت کف، دیوار، سقف، در و پنجره ها، تهویه و رطوبت، وسایل نور و روشنایی و... و منطبق بر شرایط بهداشتی باشد.
- ۲) رختشویخانه به تعداد و گنجایش کافی، با تجهیزات مناسب و قابلیت دسترسی آسان در محل ایجاد گردد.
- ۳) شستشو و گندزدایی محوطه رختشویخانه و کلیه سطوح کف، پیشخوان ها و سینک ها روزانه انجام شود.
- ۴) سیستم جمع آوری و دفع فاضلاب در رختشویخانه (عدم گرفتگی لوله، عدم پوسیدگی لوله های فاضلاب و ...) بهداشتی باشد.
- ۵) رختشویخانه باید مجهز به آب سرد و گرم بوده و اتصالات شیرها و انشعابات فاضلاب آن بدون نشت و چکه باشد.

۳-۱۳- الزامات بهداشتی آشپزخانه

- در صورت وجود آشپزخانه و محل های توزیع غذا، رعایت بندهای مربوطه در چک لیست توصیه های بهداشتی بازرسی بهداشتی از مراکز تهیه، طبخ و توزیع مواد غذایی الزامی است.
- در داخل آشپزخانه سوئیت و آشپزخانه عمومی از سینک ظرفشویی دو لگنه و آب چکان به تعداد مورد نیاز جاگذاری یا نصب شده است.
- آشپزی در تمامی بخش های خوابگاه به غیر از آشپزخانه ممنوع است.

۳-۱۴- مدیریت پسماند

۱. باید تمام ابزار و امکانات لازم برای تفکیک پسماند در مبدا وجود داشته و از آن استفاده شود.
۲. از هرگونه تفکیک در پسماند توسط نیروهای خدماتی در محل دپو خودداری گردد.
۳. کارکنان مسئول جمع آوری پسماند نباید در هیچ کدام از مراحل مربوط به تولید، توزیع و عرضه مواد غذایی دخالت داشته باشند.
۴. برای جمع آوری پسماندها باید زباله دان سالم، درپوش دار، پدالی ضد زنگ، قابل شستشو، قابل حمل و با حجم و تعداد کافی مجهز به کیسه زباله در همه بخش های ساختمان نظیر اتاق، راهرو و سرویس های بهداشتی موجود باشد همچنین زباله دان و اطراف آن همواره باید تمیز باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۵. سطل های زباله و وسیله های حمل، پس از هر بار تخلیه باید با آب داغ و مواد شوینده در محل مناسب و مجزا (از جمله تی شوی خانه و یا امثال آن) شستشو شده و به صورت وارونه نگهداری گردد تا خشک شود.

۶. پسماند باید حتی الامکان روزانه و بدون در نظر گرفتن جایگاه نگهداری موقت، جمع آوری شده و توسط عوامل مسئول از محیط دانشگاه خارج و به محل دفع نهایی انتقال داده شود.

در صورت وجود جایگاه موقت پسماند باید ویژگی های آن به شرح ذیل باشد:

(۱) در جهت وزش بادهای موسمی به سمت اماکن عمومی نباشد تا سبب انتشار بوی نامطبوع نگردد.

(۲) نسبت به رطوبت نفوذ ناپذیر باشد و جایگاه در معرض تابش مستقیم آفتاب نباشد تا شرایط فساد و تجزیه پسماندها فراهم نشود .

(۳) جایگاه، گنجایش نگهداری حداقل ۳ روز پسماند را داشته باشد.

(۴) از نظر بهداشتی حداکثر مدت زمان نگهداری موقت پسماند (فاصله زمانی بین تولید و تصفیه یا امحا) در شرایط آب و هوای معتدل، ۷۲ ساعت در زمستان و ۴۸ ساعت در تابستان است ولی در شرایط آب و هوای گرم، حداکثر ۴۸ ساعت در فصول سرد و ۲۴ ساعت در فصول گرم برای جمع آوری پسماند در نظر گرفته شده است.

(۵) جایگاه موقت پسماند باید محصور، مسقف و درب دار باشد تا از ورود و خروج انواع حیوانات، جوندگان، پرندگان و... جلوگیری به عمل آید.

(۶) مصالح کف و دیوار جایگاه از جنس مقاوم به شیرابه، صاف، صیقلی و قابل شستشو باشد.

(۷) کف جایگاه موقت تا سطح زمین ۳۰ سانتی متر فاصله داشته باشد.

(۸) جایگاه، دارای کف شوی فاضلاب باشد تا شیرابه پسماند و فاضلاب حاصل از شستشو، با شیب مناسب به طرف مجرای بهسازی شده فاضلاب با شرایط بهداشتی هدایت شود.

(۹) کیسه های پسماند باید به نحو مناسب و به دور از پخش و پراکنده شدن پسماند حمل شود و نباید به گونه ای جابجا شود که کیسه ها پاره شده و محتویات آن در محیط رها شود.

(۱۰) تجهیزات حفاظت فردی برای نیروهای خدمات شاغل در زمینه جمع آوری و دفع پسماندها تهیه شده و مورد استفاده قرار می گیرد.

(۱۱) جایگاه نگهداری موقت پسماند بایستی مسقف، حصارکشی شده به نحوی که امکان دسترسی حشرات و جوندگان به آن میسر نباشد و کف و دیوار آن قابل شستشو و مجهز به کفشوی مناسب باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۱۲) جایگاه نگهداری موقت پسماند باید دارای تابلو گویا، واضح، دارای قفل بوده و ورود و خروج افراد غیر مجاز کنترل شود.

۱۳) مخزن زباله باید دردار، قابل شستشو، گندزدایی و متحرک بوده و به تعداد و حجم کافی موجود باشد.

۱۴) تخلیه روزانه باید به نحوی صورت پذیرد که فساد، گندیدن یا تجزیه زیستی پسماند ها امکان پذیر نباشد.

۱۵) آب گرم و سرد وجود داشته باشد.

۳-۱۵- شرایط بهداشتی- ایمنی سالن های ورزشی و رفاهی خوابگاه:

- ۱) کف پوش سالم، استاندارد و قابل شستشو بوده و لغزنده نباشد.
- ۲) کلیه دیوارها سالم، استاندارد به رنگ روشن بوده و جاذب صدا و عایق بندی شده باشند.
- ۳) سقف سالن مطلوب و ایمن بوده و در صورت استفاده از جنس آزیست باید دارای پوشش مناسب باشد.
- ۴) نور، روشنایی و تهویه مناسب و کافی باشد.
- ۵) توری سیمی در ورودی تهویه ها، پشت پنجره های بازشو، بر روی سیستم های صوتی و منابع روشنایی نصب شده باشد.
- ۶) ساختمان رختکن مورد تایید بوده و تعداد کمدها متناسب با تعداد مراجعین باشد.
- ۷) ورودی سالن های ورزشی مجهز به قفسه جاکفشی باشد، به نحوی که افراد قبل از ورود به سالن، کفش های خود را درآورند.
- ۸) سیستم گرمایشی و سرمایشی استاندارد می باشد (سیستم گرمایشی در قسمت طولی سالن و سیستم سرمایشی در قسمت عرضی سالن تعبیه شوند).
- ۹) توالت ها و دستشویی ها و حمام دارای شرایط بهداشتی مطلوب بوده و متناسب با تعداد مراجعین باشد.
- ۱۰) وسایل و تجهیزات مورد استفاده به طور مرتب گندزدایی گردد.
- ۱۱) سالن اگر دارای بوفه می باشد بایستی دارای شرایط بهداشتی باشد.
- ۱۲) در فصل گرما حداکثر درجه حرارت سالن ۳۰ درجه سانتی گراد باشد.
- ۱۳) نور ورودی ها و خروجی ها مناسب و مطلوب باشد.
- ۱۴) آبخوری به تعداد کافی (به ازاء هر ۵۰ نفر یک عدد) وجود داشته باشد.
- ۱۵) شماره تلفن های اضطراری در معرض دید بوده و تلفن عمومی در دسترس باشد.
- ۱۶) اتاق فوریت های پزشکی پیش بینی شود و برانکار و جعبه کمک های اولیه با تجهیزات لازم موجود باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- ۱۷) نصب آینه در سالن های ورزشی و کلیه واحدهای مستقر در آن از ایمنی کامل برخوردار و بدون شکستگی و لبه های تیز و برنده باشد.
- ۱۸) سطل زباله مجهز به کیسه زباله، دربدار، پدالی به تعداد کافی در کلیه اماکن موجود باشد.
- ۱۹) کارشناسان سالن های ورزشی بایستی گواهی شرکت در دوره های آموزشی کمک های اولیه، اطفاء حریق، مواجهه با موارد اورژانسی و حوادث و سوانح و... را دیده باشند (دوره ها بایستی توسط مراکز مرتبط برگزار شده باشند).
- ۲۰) از نگهداری وسایل مستعمل و متفرقه در سالن ها و کلیه واحدهای مستقر در آن (نظیر رختکن، سرویس های بهداشتی و فضای عمومی سالن) خودداری شود.
- ۲۱) کلیه ابزارآلات ورزشی، میزها، تشک ها، وسایل بدن سازی و... سالم، تمیز، مناسب و از ایمنی کافی برخوردار باشد.
- ۲۲) نکات ایمنی در نصب، استقرار و بهره برداری از تشک ها، دستگاه ها و ابزار آلات ورزشی رعایت شود و همواره از سوی ناظران، مربیان و کارشناسان ورزشی مورد ارزیابی قرار گیرد و آموزش های لازم به ورزشکاران داده شود.
- ۲۳) در جایگذاری ابزارآلات ورزشی دقت شود که این وسایل در تماس یا مجاورت سیم ها و تجهیزات برق رسانی قرار نگیرد.

۳-۱۶- بهداشت و ایمنی سالن مطالعه و اتاق کامپیوتر:

- ۱) سالن مطالعه در مکانی مناسب، آرام و با قابلیت دسترسی آسان و متناسب با تعداد دانشجویان در نظر گرفته شود.
- ۲) شرایط بهداشتی کف به نحوی باشد که قابل نظافت، بدون درز و شکاف بوده و از مصالح مناسب استفاده شده باشد.
- ۳) دیوار و سقف از شرایط بهداشتی اتاق ها پیروی کند.
- ۴) میزهای مطالعه طوری طراحی شده باشند که سروصدا ایجاد نکند.
- ۵) به دلیل استفاده طولانی مدت دانشجویان از این اماکن؛ میزها و صندلی های موجود باید سالم و بدون شکستگی و دارای شرایط استاندارد و ارگونومیکی مناسب باشد.
- ۶) لبه میزها تیز و برنده نباشد و در صورت استفاده از شیشه، لبه های آن جهت جلوگیری از صدمه دیدن افراد سنگ کاری شود.
- ۷) سیم کشی ها و کلیه کلید و پریزها باید از ایمنی کامل برخوردار باشند و نواقص به سرعت رفع گردد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- ۸) برای رعایت اصول بهداشتی، تجهیزات کامپیوتر مانند کیبورد، ماوس و ... در فواصل زمانی مشخص نظافت گردد. نظافت و ضدعفونی اینوسایل به خصوص هنگام بروز اپیدمی بیماری های واگیر توصیه می شود.
- ۹) کپسول اطفای حریق (خاموش کننده های CO₂، پودر و گاز) برحسب شرایط در اتاق کامپیوتر نصب شود و شارژ کپسول ها به صورت ادواری کنترل گردد.

۳-۱۷- بهداشت و ایمنی نمازخانه و اتاق تلویزیون:

- ۱) شرایط بهداشتی کف، دیوار و سقف از شرایط بهداشتی اتاق ها پیروی کند.
- ۲) سرویس های بهداشتی و وضوخانه با فضا و تسهیلات کافی و دارای شرایط بهسازی و بهداشتی لازم باشد و مرتب نظافت و گندزدایی شود.
- ۳) پوستر آموزشی نحوه شستشوی صحیح دست (به خصوص در فصول شیوع بیماری های مسری) در محل های شستشوی دست و وضوخانه ها نصب شود.
- ۴) فرش ها طبق برنامه زمان بندی هر ۶ ماه یکبار شستشو و گندزدایی شوند ولی در صورت ایجاد آلودگی جهت رفع آن اقدام شود.
- ۵) در صورت وجود آبدارخانه از شرایط بهداشتی آشپزخانه طبقات پیروی شود.
- ۶) از استعمال دخانیات در مساجد/ نمازخانه اکیدا خودداری شود.
- ۷) به تعداد کافی جا کفشی در نظر گرفته شود. دیوار و سقف آن قابل نظافت و کف مجهز به کفشوی باشد.
- ۸) توزیع چادر نماز عمومی ممنوع می باشد.
- ۹) توصیه می شود از مهر شخصی استفاده شود.
- ۱۰) سجاده ها و پارچه های نواری فقط در ساعات نماز پهن و سپس جمع آوری و در فواصل زمانی مناسب (ماهیهانه)، شستشو یا تعویض شود.
- ۱۱) متناسب با فصول سال و جمعیت مراجعه کننده، نمازخانه یا مسجد باید به وسایل گرمایشی و سرمایشی مناسب مجهز باشد (وسایل گرمایشی باید استاندارد و مجهز و در صورت استفاده از وسایل گرمایشی نفت سوز یا گازسوز، مجهز به دودکش باشد).
- ۱۲) به منظور بازدهی بهتر، لامپ ها و لوسترها به صورت ادواری نظافت شود.
- ۱۳) به منظور تامین روشنایی در نمازخانه توصیه می شود از سیستم روشنایی طبیعی و مصنوعی به صورت توأم استفاده شود.
- ۱۴) مسجد یا نمازخانه باید گنجایش ۷۰ درصد از ساکنان و مراجعان به آن محل را داشته باشد.

اتاق تلویزیون:

- از نور و تهویه مناسب برخوردار باشد.
- محل استقرار تلویزیون از استحکام و ایمنی کامل در برابر خطر سقوط برخوردار باشد.
- سیم کشی ها، تأسیسات برق رسانی، کلید و پریزها از ایمنی کامل برخوردار باشد و نواقص به سرعت رفع شود.

۱۸-۳- انبار نگهداری تجهیزات، وسایل مصرفی و اسقاطی:

۱. ساختمان دیوارها و ستون ها از جنس مقاوم، دارای رنگ آمیزی مناسب و به رنگ روشن باشد.
۲. شرایط ساختمانی نیز به گونه ای باشد که از نفوذ موجودات موذی و آسیب رسان به لوازم انبار و آلوده کننده محیط (نظیر موش، گربه، پرندگان و...) به داخل انبار جلوگیری کند.
۳. دیوارها و سقف و سرپناه تمام انبارها بدون استثنا باید از مصالح غیرقابل اشتعال ساخته شود.
۴. سقف انبارها سرپوشیده باید بدون روزنه و عایق باشد تا دمای داخل انبار در شرایط آب و هوایی مختلف حفظ شود و نباید در سقف، پنجره ای وجود داشته باشد.
۵. شیب بندی اطراف انبار به گونه ای باشد که آب های اطراف و ریزشهای جوی به داخل انبار راه نداشته باشد.
۶. وجود شیب کافی و کفپوش مناسب در انبارها برای جمع آوری آسان و سریع فاضلاب های حاصل از شستشوی احتمالی، ضروری است.
۷. در و پنجره انبار از حفاظت کافی و ایمنی لازم برای جلوگیری از ورود احتمالی سارقان و حشرات و جوندگان برخوردار باشد.
۸. هیچ گونه شکاف، درز و منفذی که زمینه را برای نفوذ حشرات و جوندگان و پرندگان به داخل انبار فراهم می آورد وجود نداشته باشد.
۹. برای نگهداری وسایل در انبارها از طبقه بندی مناسب استفاده شود. چیدمان کالا در انبار باید بر روی پالت فلزی، ضد زنگ یا پلاستیکی (با ارتفاع حداقل ۱۵ سانتی متر از سطح زمین) باشد. نحوه چیدن مواد در انبار باید مرتب باشد و حداقل ۵۰ سانتی متر فاصله از دیوارها و ۶۰ سانتی متر بین ردیف ها رعایت شود. اقلامی که تاثیرات سوء بر یکدیگر دارند نباید در مجاورت یکدیگر نگهداری شوند.
۱۰. از انبار کردن وسایل اسقاطی و اضافی در اطراف انبار خودداری شود.
۱۱. از تلنبار کردن زباله ها و مواد زائد و مواد غذایی فاسدشده، نان خشک یا وسایل اسقاطی، داخل انبار یا حتی در محوطه بیرونی انبار ممانعت شود.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۱۲. آتش زدن چوب، تخته، کاغذهای باطله و نظایر آنها در داخل انبارها مطلقاً ممنوع است.
۱۳. استعمال دخانیات در محوطه داخل و خارج انبار مطلقاً ممنوع است و باید به تعداد کافی علائم ممنوعیت استعمال دخانیات نصب شود.
۱۴. نگهداری هرگونه ماده قابل اشتعال در ظروف سرباز، قوطی یا بشکه های دارای نشتی ممنوع است.
۱۵. برای نگهداری شیشه، قوطی و ظروف محتوی مواد روغنی و مایعات قابل اشتعال باید قفسه بندی فلزی مناسب فراهم آورد که از وارد آمدن فشار و شکستن آنها جلوگیری شود.
۱۶. تامین نور طبیعی و مصنوعی لازم برای انبارها ضروری است. برای تامین روشنایی مصنوعی انبار باید تا آنجا که ممکن است از لامپ های سقفی (چسبیده به سقف) استفاده شود. ارتفاع لامپ ها آویزان از سقف باید حداقل یک متر از بالاترین سطح ردیف کالاها و مواد موجود در قفسه بالاتر باشد.
۱۷. برای استفاده بهینه از نور طبیعی خورشید بهتر است پنجره ها در بالاترین قسمت دیوار انبارها نصب شود. استاندارد سطح پنجره ها ۲۰ درصد سطح کف انبار است.
۱۸. باید از تابش مستقیم نور خورشید به اقسام داخل انبار (به خصوص اقلامی که کنار پنجره قرار می گیرد) جلوگیری شود، چون بعضی اقسام مثل لاستیک، کاغذ و... بر اثر قرارگرفتن در معرض تابش نور خورشید شکننده می شوند و آسیب می بینند و از عمر مفید آنها کاسته می شود.
۱۹. تهویه کافی انبارها متناسب با نوع انبار و اقسام موجود در آن به ویژه برای انبارهای نگهداری اقسام بهداشتی و مواد غذایی ضروری است.
۲۰. انبارها باید به وسایل تهویه طبیعی و در صورت لزوم تهویه مصنوعی ضد شعله مجهز باشند و کلیدها، فیوزها و سایر ادوات و وسایل الکتریکی باید از نوع مقاوم در برابر جرقه و شعله باشند.
۲۱. هنگام قفسه بندی اصول ایمنی رعایت شود؛ به نحوی که احتمال سقوط و واژگونی بر اثر سنگینی اجسام وجود نداشته باشد.
۲۲. اصول ایمنی در چیدمان وسایل (به خصوص وسایل قابل اشتعال) رعایت شود. به گونه ای که وسایل قابل اشتعال در نزدیکی تجهیزات و تأسیسات برقی قرار نگیرد.
۲۳. انبارها باید دارای سیستم های هوشمند تشخیص اعلام و اطفای حریق متناسب با نوع مواد باشند و خصوصاً انبارهای نگهداری مواد شیمیایی و مایعات قابل اشتعال از قبیل نفت و مشتقات آن به نسبت هر صد مترمربع باید مجهز به دستگاه کپسول پودرگاز ۱۲ کیلویی و یک دستگاه کپسول پودر و گاز ۵۰ کیلویی باشند. همچنین به نسبت حجم انبارها تعدادی سطل مخصوص آتش نشانی در باز محتوی ماسه خشک الک شده در محل های مناسب گذاشته شود. کپسول های آتش نشانی نیز کاملاً "در دسترس" باشد و هنگام چیدمان وسایل دقت شود که مانعی برای دسترسی آسان و سریع به کپسول ایجاد نشود.
۲۴. علائم و تابلوهای راهنما و هشدار دهنده بهداشتی و نکات ایمنی در محل های مناسب نصب شود.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۲۵. محل استراحت و آبدارخانه نباید در ساختمان انبار قرار داشته باشد.
۲۶. وجود جعبه کمک های اولیه در انبار ضروری است.
۲۷. از استعمال دخانیات در انبارها خودداری شود.
۲۸. استفاده از وسایل گرمزای برقی در محوطه انبار ممنوع است و برای این کار باید از سیستم گرمایش بسته (شופاژ یا کوئل) استفاده کرد.
۲۹. تابلوهای برق باید از انبار خارج شوند و در جای ایمن قرار بگیرند.

فصل چهارم: ایمنی

۴-۱- محوطه خوابگاه:

- معابر عمومی و فضای سبز

الف) ایمنی معابر

- ۱) جدول های واقع در مرز بین مسیر تردد و فضای سبز باید مستحکم، دارای ساختار و ارتفاع مناسب باشند.
- ۲) سطح مسیر تردد عابران باید همواره عاری از پستی و بلندی و دارای شیب مناسب باشد تا علاوه بر ممانعت از ایجاد مانداب، از وقوع حوادث احتمالی هم جلوگیری شود.
- ۳) درپوش آدم رو (منهول) های تأسیسات موجود (نظیر مخابرات، آبرسانی، جمع آوری فاضلاب و ...) باید ایمن و هم تراز با سطح مسیر تردد باشد.
- ۴) درپوش های متخلخل روی حفره های موجود در مسیرهای تردد باید دارای سوراخ هایی به قطر حداکثر ۱۳ تا ۱۵ میلیمتر باشد (برای جلوگیری از فرورفتن نوک عصای نابینایان)
- ۵) برای عبور معلولین در مکان هایی که پلکانی است، مسیری با شیب مناسب در نظر گرفته شود و در معابر عمومی و فضای سبز از نظر داشتن عرض مناسب و استاندارد برای عبور صندلی چرخدار (حداقل عرض مورد نیاز ۱۲۰ سانتیمتر است) در نظر گرفته شود.
- ۶) برای تردد ماشین های امدادی و دیگر ماشین آلات مورد نیاز درمواقع لزوم حداقل عرض مورد نیاز معابر دو متر در نظر گرفته شود.
- ۷) با توجه به انتشار گاز دی اکسید کربن در ساعات شب (به ویژه در فصل گرما) درفضاهای دارای پوشش گیاهی و پردرخت، تابلو هشدار دهنده در خصوص پرهیز از اسکان و هرگونه فعالیت شبانه (نظیر فعالیت های ورزشی) نصب شود.
- ۸) برف رویی و یخ زدایی معابر در فصل سرما و در موارد لزوم هنگام بارندگی های جوی یا پس از آن انجام شود.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- ۹) عملیات برف تکانی باید به موقع و قبل از یخ زدگی برف، بر روی درختان انجام شود.
- ۱۰) عملیات برف تکانی درختان، ابتدا از معابر اصلی شروع شود و سپس به معابر فرعی و در نهایت فضای سبز و پوشش های گیاهی و درختکاری ها برسد.

ب) ایمنی فضای سبز

۱. تجهیزات برق و روشنایی در مسیرها دارای فونداسیون ریزی صحیح و مناسب و از ثبات کامل و مقاومت کافی در برابر بادهای شدید موسمی برخوردار باشند.
۲. نصب تجهیزات برق و روشنایی ضد آب در مسیرها و محل اتصال آنها از ایمنی کامل برخوردار باشد و دارای ساختار (پایه ها و حباب ها و...) سالم باشند.
۳. کابل های خطوط انتقال برق ایمن و دور از دسترس عموم باشد (نصب برچسب خطر برق گرفتگی الزامی است)
۴. تابلوهای برق در جای مناسب نصب شود و دارای ساختاری ایمن باشد (بسته بودن در پایه های روشنایی و تابلوهای برق الزامی است).
۵. به منظور بازدهی بهتر، لامپ ها به صورت ادواری نظافت شود.
۶. نیمکت ها و آلاچیق ها با ساختار و اندازه استاندارد و متناسب با ایمنی افراد و دارای ارتفاع مناسب از سطح زمین نصب شود.
۷. نیمکت ها و آلاچیق ها دارای رنگ آمیزی مناسب، فاقد سطوح زبر و برنده، سالم و قابل شستشو و دارای جانمایی مناسب باشد و ایجاد سد معبر نکند.
۸. سطل زباله به تعداد کافی، مجهز به کیسه زباله، درپوش یا سایبان مناسب و با جانمایی مناسب در سطح فضای سبز و معابر قرار داده شود.
۹. وسایل ورزشی با ایجاد فونداسیون صحیح و مناسب از ثبات کامل برخوردار باشند و از نظر گوشه های تیز و لبه هایی که ممکن است به هردلیلی به فرد آسیب برسانند، از ایمنی کامل برخوردار باشند.
۱۰. از رنگ های مختلف بین قطعات متحرک و ثابت استفاده شود و تسمه ها، فولی ها، کابل ها و روزنه ها از حفاظ مناسب برخوردار باشند.
۱۱. دستگاه ها از نظر قدرت تحمل و شرایط محیطی سخت مانند اختلاف دمای زیاد و رطوبت بالا، استحکام کافی داشته باشند و با تابلو یا راهنمای مناسب جهت آموزش نحوه استفاده از هر دستگاه و هشدار مواردی که ممکن است به هردلیلی به فرد آسیب برسد، نصب شود.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۱۲. در صورتی که تجهیزات و دستگاه های ورزشی همجوار در فضاهای دارای پوشش گیاهی و پر درخت نصب شده است و با توجه به انتشار گاز دی اکسید کربن در ساعات شب (به ویژه در فصل گرما) تابلویی هشدار دهنده در خصوص پرهیز از حرکات و فعالیت های ورزشی نصب شود.
۱۳. بازدید و کنترل دوره ای دستگاه ها در فواصل زمانی مناسب انجام شود.
۱۴. حوض ها و آب نماها باید در فواصل زمانی مناسب لایروبی شوند به طوری که آثاری از کدورت، گل ولای و آشغال در آنها مشاهده نشود.
۱۵. در اطراف حوض ها و آب نماها باید حفاظی مانند نرده، توری مشبک و... تعبیه شود تا از بروز هرگونه خطر برای مراجعان پیشگیری شود.
۱۶. رنگ آمیزی سطح داخلی این مکان ها باید یکنواخت و با رنگ مناسب (ترجیحاً رنگ آبی استخری) باشد.
۱۷. چراغ ها و نورافکن های داخل آب حوض ها و آب نماها باید سالم و از نوع ضدآب باشد و در سیم کشی و محل استقرار آنها جنبه های ایمنی برق نظیر استفاده از کابل ها با عایق مناسب و وجود سیستم اتصال به زمین (ارت Earth) رعایت شود. استفاده از ولتاژ مناسب جهت تعذیه پروژکتورها داخل آب نما یا محل های مرطوب (ولتاژ مجاز از لحاظ ایمنی ۱۲ ولت) الزامی است.
۱۸. تاسیسات جانبی حوض ها و آب نما از قبیل پمپ ها، تابلوها و کلیدهای برق، جعبه تقسیم و .. ایمن باشد و در مکانی دور از دسترس مراجعان و افراد غیرمسئول قرار داشته باشد.
۱۹. به ازای هر نفر، بین ۷ تا ۱۲ متر مربع فضای سبز مناسب در اطراف خوابگاه و با رعایت شرایط فوق (بند الف و ب) در نظر گرفته شود.

۴-۲- ایمنی مرتبط با حریق

۱. در داخل ساختمان تا حد امکان از مصالح و وسائلی با اشتعال پذیری پایین استفاده شود و تجمعی از مواد آتش گیر در محل خوابگاه ها وجود نداشته باشد.
۲. متناسب با وسعت حریق احتمالی هر مکان، کپسول اطفاء حریق از نوع مناسب به تعداد لازم جانمایی و در محل با دسترسی آسان نصب گردد.
۳. تعداد و نوع کپسول های آتش نشانی می بایست مطابق با استاندارد، پیش بینی و در محل خوابگاه نصب گردد و کپسول ها در تاریخ مناسب شارژ گردند.
۴. آموزش تئوری و عملی کارکنان خدماتی خوابگاه در خصوص استفاده از کپسول های اطفاء حریق می بایست صورت گرفته و سوابق آن نگهداری گردد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

۵. کارکنان و نیروهای خدماتی خوابگاه ها در خصوص استفاده از کیف کمک های اولیه، امداد نجات و واکنش در شرایط اضطراری تحت آموزش قرار گرفته و سوابق آن نگهداری شود.
۶. نصب دتکتور اعلام حریق در سقف خروجی کلیه پلکان های خروج بسته الزامی است.
۷. شستی اعلام حریق باید به آسانی قابل رویت بوده و به صورت نصب روکار یا نیمه توکار باشد.
۸. برای خاموش کردن حریق های احتمالی در هرکارگاه باید آب با فشار کافی تامین شود. لوله های اصلی آب آتش نشانی و شیلنگ ها باید پیوسته برای استفاده آماده باشند.
۹. برای جلوگیری از یخ زدن آب در لوله های اصلی و شیلنگ ها در زمستان باید اقدامات احتیاطی از قبیل دفن و عایق پیچی لوله های اصلی، خالی کردن شیلنگ ها پس از استفاده و ... به عمل آید.
۱۰. برای اطمینان از آماده به کار بودن لوله های اصلی آب آتش نشانی آزمایش ماهیانه آنها جهت تمیز شدن از رسوبات و گل و لای ضروری است.
۱۱. در مواردی که تجهیزات الکتریکی دارای جریان الکتریسیته هستند و دچار آتش سوزی می شوند باید از خاموش کننده های مولد کف استفاده کرد؛ همچنین در این موارد باید از به کار بردن آب اکیداً خودداری کرد.
۱۲. خاموش کننده های دستی و چرخدار را باید پیوسته در مکانی مناسب و مشخص که احتمال بروز حریق در آن کمتر و دسترسی به آن آسان تر است نگهداری کرد و محل نصب یا نگهداری آنها باید با رنگ قرمز مشخص شود.
۱۳. برای خاموش کردن حریق مایعات قابل اشتعال و انواع روغن ها و رنگ ها نباید از خاموش کننده های آبی استفاده شود. بلکه باید از خاموش کننده های حاوی کف یا پودر شیمیایی و خاموش کننده هایی از نوع CO_2 و سایر خاموش کننده های معادل آن استفاده شود.

۴-۳- ایمنی برق

- (۱) کلیدها و کابل های خطوط انتقال برق، ایمن و دور از دسترس عموم باشد (نصب برچسب خطر برق گرفتگی الزامی است).
- (۲) تابلوهای برق در جای مناسب نصب شوند و دارای ساختاری ایمن باشند (بسته بودن در پایه های روشنایی و تابلوهای برق الزامی است).
- (۳) نصب کفپوش عایق پلاستیکی روی کف زمین زیر تابلوها و تهیه و نصب کپسول اطفای حریق از نوع دی اکسید کربن کنار تابلوهای برق ضروری است.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- ۴) سیم های برق، کلید و پریزها دارای حفاظ کافی و مناسب و کلیه وسایل برقی از ایمنی کامل برخوردار باشند و هیچ گونه سیم برق بدون پوشش عایق در اماکن وجود نداشته باشد.
- ۵) از عبور سیم برق از زیر و اطراف فرش، موکت، تشک و سایر وسایل قابل اشتعال و همچنین وسایل از جنس رسانا (مانند وسایل و تجهیزات فلزی) خودداری شود و کلیه سیم کشی ها منظم و داخل محفظه داکت های عایق باشد.
- ۶) در انتقال و جابه جایی ابزار و اثاثیه (به خصوص وسایل از جنس رسانا یا قابل اشتعال) دقت شود که این وسایل در تماس با مجاورت سیم ها و تجهیزات برق رسانی قرار نگیرد.
- ۷) سیستم ها و دستگاه های برقی به صورت دوره ای با نظارت مسئول مستقیم اداره کنترل شده و نتیجه کنترل اعم از هرگونه اقدام اصلاحی ثبت و نگهداری گردد.
- ۸) ساختمان خوابگاهی مجهز به تاسیسات و تجهیزات ایمنی از نوع سیستم ارت (حفر چاه ارت مهندسی شده، کلید و پریز و سرشاخه ها و تاسیسات متناسب با ارتینگ) باشد.
- ۹) سیستم سیم کشی، برق و کابل های مربوطه در داخل و خارج ساختمان خوابگاه ها می بایست سالم و فاقد هرگونه زدگی باشد.
- ۱۰) کلیه اتصالات برقی، سیم کشی، کلید ها و پریز ها از نوع ایمن و استاندارد مورد استفاده قرار گیرد.
- ۱۱) استفاده از وسایل برقی مثل بخاری برقی و اجاق برقی در خوابگاه ممنوع است.
- ۱۲) مشاعات دارای روشنایی اضطراری برق یا باطری باشد.
- ۱۳) کلیدها و پریزها بصورت دوره های کنترل شده و هرگونه نقصی بلافاصله بر طرف گردد.
- ۱۴) سیم کشی های آویزان، رها و چسب کاری شده در ساختمان مشاهده نمی گردد.
- ۱۵) در حمام ها و دوش ها، مانند کلیه محیط های دیگر، پریزهای برق مورد استفاده باید مجهز به هادی حفاظتی باشند. مگر در مواردی که از پریزهای مخصوص مجهز به ترانسفورماتور ایمنی (دارای دو سیم پیچ جدای اولیه و ثانویه) استفاده شده باشد که در این صورت احتیاجی به هادی حفاظتی نخواهد بود

۴-۴-۴- ایمنی اجاق های گاز

- ایمنی وسایل پخت و پز مطلوب بوده و به طور روزانه کنترل شود.
- در بالای دستگاه پخت می بایست هود با ابعاد و جنس مناسب و مجهز به هواکش با قدرت مکش کافی نصب گردد. هنگام ساعت خاموشی و خواب و پس از خروج دانشجویان ضمن کنترل دقیق اجاق گاز ها، شیر اصلی گاز بسته شود.
- آشپزخانه خوابگاه باید مجهز به سنسور نشت گاز، دود و کربن دی اکسید و قطع کن خودکار گاز باشد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- به صورت خاص اجاق های گاز باید به گونه ای باشند که هنگام خاموش شدن شعله، به صورت اتوماتیک ، جریان گاز قطع گردد.
- بست ها و شیلنگ های گاز بررسی و به صورت دوره ای کنترل شود.
- ضروری است برای آشپزخانه و آبدار خانه از سیستم گازرسانی مناسب و ایمن که مجوز یا تاییدیه شرکت گاز را دارد استفاده گردد.

۱) نصب وسایل گازسوز

- برای اتصال وسایل گازسوز به لوله کشی ساختمان می بایست از شلنگ های مخصوص گاز مطابق استاندارد ملی ۷۷۴ از جنس لاستیک مصنوعی تقویت شده دارای جدار داخلی مقاوم در مقابل گاز و مواد نفتی با طول مجاز حداکثر ۱/۲۰ متر استفاده شود.
- برای محکم کردن شیلنگ های گاز از یک طرف به وسایل گازسوز و از طرف دیگر به شیر گاز، حتما از بست های فلزی استفاده گردد.
- برای آزمون نشتی نباید از شعله استفاده شود، روش صحیح استفاده از آب و مایع صابون می باشد.
- حریم یک متری وسایل گازسوز و دودکش ها (از سمت مجاور و بالا) با سایر مواد یا اشیاء قابل اشتعال رعایت شود.
- شیرهای گاز بلا استفاده یا فاقد مصرف با درپوش مسدود گردد.

۲) الزامات ایمنی استفاده از وسایل گاز سوز:

- نصب بخاری گازی در اتاق خواب با مساحت کمتر از ۱۲ متر مربع ممنوع می باشد.
- استفاده از وسایل گازسوز بدون دودکش بمنظور گرمایش اماکن ممنوع می باشد.
- نصب شومینه بعنوان تنها وسیله گرمایش در حال و پذیرایی یا شومینه فاقد ترموکوپل (سیستم محافظ شعله) نیز ممنوع می باشد .
- استفاده از پلوپز فقط داخل حیاط یا تراس مجاز می باشد. در محیط های بسته نظیر زیرزمین، استفاده از پلوپز موجب انتشار محصولات احتراق و خفگی می شود.
- نصب هر نوع وسیله گاز سوز در حمام، رختکن، سرویس های بهداشتی و محوطه های سونا، استخر و جکوزی به دلیل کمبود هوای لازم برای احتراق ممنوع می باشد.
- محل نصب کولرهای آبی و دریچه های تامین هوا، می بایست حداقل ۳ متر از کلاhek دودکش فاصله داشته باشند تا موجبات مکش و برگشت محصولات احتراق به داخل ساختمان فراهم نگردد.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- نصب آبگرمکن داخل حمام اکیدا ممنوع می باشد.

۴-۵- ایمنی خروج اضطراری

- (۱) براساس ضوابط دستورالعمل مبحث ۳ مقررات ملی ساختمان، پله های فرار، اعتباری به عنوان خروج اصولی ندارند و صرفاً برای بناهای موجود و با تائید مقام قانونی مسئول مجاز خواهد بود.
- (۲) براساس ضوابط مبحث ۳، هر طبقه یا هر بخش از یک طبقه در هر بنا باید دست کم ۲ راه خروج مجزا و دور از هم داشته باشد، مگر در مواردی که این مقررات استثنائاً راه خروج دوم را الزامی نداند.
- (۳) مسیرهای دسترسی خروج و درهای منجر به خروجها باید به گونه ای طراحی و آراسته شوند که به وضوح قابل تشخیص باشند. نصب هرگونه دیوارپوش، پرده، آویز، آینه و نظایر آنها روی درهای خروج ممنوع است.
- (۴) روشنایی راه های خروج باید به گونه ای طرح و تنظیم شود که در مواقعی از شبانه روز که بنا مورد تصرف است، روشنایی به طور مداوم و پیوسته برقرار باشد و متصرفان بتوانند راه را به درستی تشخیص داده و مسیر خروج را به راحتی طی کنند. حداقل شدت روشنایی راه های خروج در سطح کف هیچ نقطه ای از جمله گوشه ها، تقاطع کریدورها، راه پله ها، پاگردها و پای درهای خروج نباید کمتر از ۱۰ لوکس باشد.
- (۵) تعداد و موقعیت منابع روشنایی و طرح نورپردازی باید به گونه ای باشد که با خارج شدن یک چراغ یا منبع روشنایی از مدار، هیچ قسمت از راه خروج در تاریکی فرو نرود.
- (۶) برق موردنیاز برای روشنایی مسیرهای خروج باید از منبعی مداوم و مطمئن تأمین شود. درموردی که حفظ تداوم روشنایی مسیرهای خروج به تعویض منبع تأمین برق بستگی یابد، این تعویض باید طوری پیش بینی شود که وقفه محسوسی در روشنایی راههای خروج ایجاد نگردد.
- (۷) تمام دسترسی های خروج باید با علامت های تائید شده که سمت و جهت دستیابی به خروج را با پیکان نشان می دهد، مشخص شوند، مگر آنکه خروج و مسیر دسترسی به آن به آسانی و فوریت، قابل دیدن باشد. تعداد و موقعیت این علائم باید به گونه ای انتخاب شود که فاصله هیچ نقطه ای از دسترس خروج تا نزدیکترین علامت قابل مشاهده، از ۳۰ متر بیشتر نشود.
- (۸) تمام خروجی های هر بنا، به استثنای درهای اصلی واقع در جداره های بیرونی، باید با علامت های تائید شده مشخص شوند. علامت هر خروج باید در موقعیتی نصب شود که از تمام جهات دسترسی به آن خروج به آسانی دیده شود.
- (۹) تمام درهای حریق خود بسته شو باید از هر دو طرف با علامت تایید شده ای که عبارت "در حریق - بسته نگه دارید" روی آن نوشته شده است، مشخص شوند.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

- ۱۰) علائم خروج باید موقعیتی مناسب و رنگ و طرحی متضاد با تزئینات و نازک کاریهای داخلی و سایر علائم و نشانه ها داشته باشند تا به آسانی دیده شوند. هیچ نوع تزئینات، مبلمان، تجهیزات و تأسیسات نباید مانع دیده شدن علائم خروج شود.
- ۱۱) علائم خروج باید ساده و قابل فهم برای همگان بوده و کلمه "خروج" را به طور ساده، خوانا و آشکار نشان دهند.
- ۱۲) هر راه عبور یا راه پله ای که خروج نبوده و به دسترس خروج نیز منجر نمی شود، اما به دلیل موقعیت خود ممکن است با یک خروج یا دسترس خروج اشتباه گرفته شود، باید با علامتی تأیید شده که عبارت "خروج نیست" بر آن نوشته شده، مشخص شود.
- ۱۳) هریک از علائم خروج باید به وسیله یک منبع نور قابل اطمینان، از روشنایی مناسب برخوردار باشد. علائم خروج می توانند از درون روشن یا از بیرون نورپردازی شوند. اما در همه حال و در هریک از دو حالت روشنایی عادی و اضطراری بنا، باید به خوبی دیده شوند.
- ۱۴) شدت روشنایی علائم چه از بیرون و چه از داخل نورپردازی می شوند، نباید کمتر از ۵۴ لوکس باشد.

۴-۶-ایمنی آسانسور

- ۱) در صورت وجود آسانسور در خوابگاه تاییدیه ایمنی و استاندارد آسانسور از شرکت های ذی صلاح دریافت و بایگانی می گردد.
- ۲) جهت خدمات سرویس و نگهداری آسانسور ها با شرکت های ذیصلاح به صورت دوره ای هماهنگ شود و مستندات بایگانی گردد.
- ۳) بیمه سالانه آسانسورها بررسی گردد.
- ۴) انبار کردن و یا گذاشتن هر نوع مواد قابل اشتعال و یا غیرقابل اشتعال در چاه آسانسور، موتورخانه و یا چاهک آسانسور ممنوع می باشد.
- ۵) در صورتیکه دیواره های چاه آسانسور از نظر مقاومت به آتش درجه بندی شده باشند، باید درهای لولایی همان درجه و درهای اتوماتیک حداقل نصف آن درجه بندی را دارا باشند.
- ۶) در صورت الزام به پیش بینی سیستم اعلام حریق در ساختمان نصب حسگرهای سیستم اعلام حریق در فضاهای موتورخانه آسانسور، چاه آسانسور، راهرو و ورودی به موتورخانه آسانسور و راهرو جلوی در طبقات آسانسورالزامی است.
- ۷) استفاده از هر نوع وسایل آتشنشانی در موتورخانه آسانسور به شرطی مجاز می باشد که این تجهیزات برای اطفای حریق ناشی از آسانسور به کار روند.

توصیه های بهداشتی ویژه بازرسی بهداشتی از خوابگاه ها و سراهای دانشجویی

کابل تغذیه برق برای آسانسور باید مستقل باشد تا چنانچه در اثر آتش سوزی، اتصال برق منجر به عمل فیوزها یا کلیدهای حفاظتی دیگر گشته و سبب قطع مدار برق قسمتهایی از ساختمان شوند، سیستم برق آسانسور همچنان متصل و فعال باشد.

۸) استفاده از آسانسور در مواقع آتش سوزی در صورتی مجاز است که آسانسور در اختیار افراد ذیصلاح یا آتش نشانها قرار گیرد تا بتوانند با راندمان بیشتر، عملیات تخلیه را انجام دهند.

۴-۷- ایمنی موتورخانه:

- راه عمومی برای ورود به موتورخانه و محل فلکه ها باید:
- الف) دارای وسیله روشنایی دائمی مناسبی باشد که امکان روشن نمودن آن قبل از ورود فراهم باشد.
- ب) تردد از آن تحت هر شرایطی با ایمنی کافی و بدون نیاز به ورود به محوطه های خصوصی فراهم باشد.
- در صورتی که نتوان از پله های معمول دائمی برای دسترسی به موتورخانه استفاده نمود، باید نردبان اختصاصی ایمن و غیرلغزنده دائمی برای دسترسی به موتورخانه تعبیه گردد.
- روشنایی داخل موتورخانه باید به میزان حداقل ۲۰۰ لوکس در کف و اطراف کلیه نواحی تردد و دسترسی تأمین گردد. همچنین باید حداقل یک پرز در موتورخانه نصب گردد.
- دمای فضای داخل موتورخانه حتی در زمان کارکرد آسانسور باید بین ۵+ تا ۴۰+ درجه سانتیگراد باشد بدین منظور بایستی موتورخانه به شکل مناسبی تهویه شود.

۴-۸- بازرسی دوره ای چاه های ارت

- به منظور پیشگیری از مشکلات ناشی از افزایش بارالکتریکی در خطوط انتقال برق که منجر به خسارات جانی و مالی می گردد، پیگیری انجام بازرسی های دوره ای چاه های ارت از اهمیت ویژه ای برخوردار است.